P9_TA(2021)0357

Смъртното наказание в Саудитска Арабия, по-специално случаите на Мустафа Хашем ал-Дарвиш и Абдулла ал-Ховаити

Резолюция на Европейския парламент от 8 юли 2021 г. относно смъртното наказание в Саудитска Арабия, по-специално случаите на Мустафа Хашем ал-Дарвиш и Абдулла ал-Ховаити (2021/2787(RSP))

(2022/C 99/20)

Европейският парламент,

— като взе предвид предишните си резолюции относно Саудитска Арабия, и по-специално тези от 25 октомври 2018 г. относно убийството на журналиста Джамал Хашогджи в консулството на Саудитска Арабия в Истанбул ([1]), от 14 февруари 2019 г. относно защитниците на правата на жените в Саудитска Арабия ([2]), от 8 октомври 2020 г. относно положението на етиопските мигранти в центрове за задържане в Саудитска Арабия ([3]), от 11 февруари 2021 г. относно хуманитарното и политическото положение в Йемен ([4]),

— като взе предвид изявлението, направено от заместник-председателя на Комисията/върховен представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност (ЗП/ВП) Жозеп Борел на 10 декември 2020 г. в Съвета по външни работи, че „правата на човека са част от ДНК на Европейския съюз“,

— като взе предвид Конвенцията на ООН за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените (CEDAW),

— като взе предвид Всеобщата декларация за правата на човека от 1948 г.,

— като взе предвид Международния пакт за граждански и политически права от 1966 г. (МПГПП),

— като взе предвид Международния пакт за икономически, социални и културни права от 1966 г. (МПИСКП),

— като взе предвид Конвенцията на ООН против изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унизително отнасяне или наказание (КПИ),

— като взе предвид универсалния периодичен преглед (УПП) от ноември 2018 г. относно Саудитска Арабия,

— като взе предвид Конвенцията на ООН за правата на детето (КООНПД),

— като взе предвид Правилата на ООН относно минимални стандарти за третиране на лишените от свобода („Правилата на Мандела“),

— като взе предвид насоките на ЕС относно смъртното наказание,

— като взе предвид насоките на ЕС относно защитниците на правата на човека,

— като взе предвид глобалния режим на ЕС на санкции за нарушения на правата на човека,

— като взе предвид Арабската харта за правата на човека,

— като взе предвид изявлението на специалните докладчици на ООН относно замяната на смъртните наказания от 3 март 2021 г.,

— като взе предвид доклада на специалния докладчик на ООН за извънсъдебните екзекуции, екзекуциите по бързата процедура и произволните екзекуции Аниес Каламар от юни 2021 г., в който се посочва, че Саудитска Арабия носи отговорност за „предумишленото екзекутиране“ на саудитския журналист Джамал Хашогджи (доклада „Каламар“),

---

([1]) ОВ C 345, 16.10.2020 г., стр. 67.
([2]) ОВ C 449, 23.12.2020 г., стр. 133.
([3]) Приети текстове, P9_TA(2020)0260.
([4]) Приети текстове, P9_TA(2021)0053.

Четвъртък, 8 юли 2021 г.

— като взе предвид доклада на специалния докладчик на ООН относно положението на защитниците на правата на човека Мери Лоулор, в който се анализира убийството на защитници на правата на човека в Саудитска Арабия, представен по време на 46-ата сесия на Съвета на ООН по правата на човека през март 2021 г.,

— като взе предвид доклада на Службата на директора на Националното разузнаване, в който се прави оценка на ролята на правителството на Саудитска Арабия в убийството на Джамал Хашогджи, публикуван през февруари 2021 г.,

— като взе предвид факта, че Лужаин ал-Хатлул получи наградата за правата на човека „Вацлав Хавел“ за 2020 г. от Парламентарната асамблея на Съвета на Европа,

— като взе предвид член 144, параграф 5 и член 132, параграф 4 от своя Правилник за дейността,

А. като има предвид, че Кралство Саудитска Арабия пое ангажимент да премахне смъртното наказание за всички малолетни или непълнолетни правонарушители без изключение до 2016 г. чрез ново законодателство и потвърди този ангажимент в дипломатически изявления; като има предвид, че тези изявления бяха направени от Министерството на външните работи на Саудитска Арабия през септември 2016 г. в Комитета на ООН по правата на детето, както и през август 2018 г., когато то обяви, че „ако престъплението, извършено от непълнолетното лице, е наказуемо със смърт, присъдата се намалява до не повече от 10 години задържане в институцията“;

Б. като има предвид, че в член 15 от Закона за непълнолетните лица на Саудитска Арабия от 2018 г., обнародван с кралски указ на 31 юли 2018 г., се посочва, че „ако престъплението, извършено от непълнолетното лице, е наказуемо със смърт, присъдата се намалява до не повече от 10 години задържане в институцията“; като има предвид, че универсалният периодичен преглед от 2018 г. относно Саудитска Арабия в Съвета на ООН по правата на човека впоследствие отбеляза, че страната е постигнала „значим напредък в насърчаването на зачитането, защитата и лоялността към правата на детето“;

В. като има предвид, че на 15 юни 2021 г. Мустафа Хашем ал-Дарвиш, млад саудитец от шиитското малцинство, беше екзекутиран за престъпления, които според правозащитни групи той може да е извършил като непълнолетно лице, въпреки неотдавнашното съобщение на Кралството, че е премахнало смъртното наказание за малолетни и непълнолетни лица; като има предвид, че той беше подложен на продължителен период на предварително задържане, изтезания и явно несправедлив съдебен процес; като има предвид, че в обвиненията срещу ал-Дарвиш не се посочва точната дата, на която са извършени предполагаемите престъпления, което означава, че има вероятност той да е бил непълнолетен към момента на предполагаемите престъпления, и че поради това присъдата му би трябвало да се преразгледа съгласно новите национални закони относно прилагането на смъртното наказание за лица под 18-годишна възраст;

Г. като има предвид, че Абдулла ал-Ховаити беше осъден в рамките на масов съдебен процес срещу шест лица по дело за въоръжен грабеж; като има предвид, че Наказателният съд в Табук (Северна Саудитска Арабия) осъди Абдулла ал-Ховаити на смърт на 27 октомври 2019 г. въпреки факта, че ДНК пробата му е взета след арестуването му, което прави недействително идентифицирането му като евентуално заподозряно лице; като има предвид, че ал-Ховаити беше арестуван през май 2017 г. на 14-годишна възраст; като има предвид, че според съдебните документи той е бил държан при строг тъмничен режим в продължение на четири месеца и е бил подложен на изтезания по време на разпита без присъствието на родителите или адвоката му; като има предвид, че през този период той е бил задържан в Отдела за наказателни разследвания в Табук, вместо в център за задържане на малолетни и непълнолетни; като има предвид, че Абдулла ал-Ховаити, който към момента на предполагаемите престъпления е на 14 години, все още е задържан и със смъртна присъда; като има предвид, че Върховният съд разглежда неговия случай от юни 2021 г.;

Д. като има предвид, че на 23 април 2019 г. саудитските органи са екзекутирали шест непълнолетни правонарушители, включително Саед ал-Скафи, Салман ал-Кураиш, Абдул Азиз ал-Сахауи, Абдул Карим ал-Хауаж, Абдулла ал-Асрих и Мужтаба ал-Суейкат; като има предвид, че понастоящем най-малко девет други непълнолетни правонарушители са изложени на риск от екзекуция;

Е. като има предвид, че понастоящем най-малко 40 задържани лица в Саудитска Арабия са изложени на риск от екзекуция; като има предвид, че тази бройка включва няколко предполагаеми престъпления, извършени като непълнолетни лица и мирни критикуващи, като учените ислямисти Салман ал-Одах и Хасан ал-Малики, за които прокурорът продължава да изисква смъртна присъда;

Ж. като има предвид, че от много години Саудитска Арабия е сред държавите, извършващи най-голям брой екзекуции в света; като има предвид, че от януари 2015 г. насам са извършени над 800 екзекуции, голяма част от тях за ненасилствени престъпления, свързани с наркотици, а други за престъпления, описани от органите като свързани с тероризъм, които обаче са били мирни;

З. като има предвид, че Саудитска Арабия е извършила общо 32 екзекуции през първата половина на 2021 г., повече от целия брой за 2020 г., и е екзекутирала най-малко осем непълнолетни правонарушители, откакто за първи път се ангажира с премахването на смъртното наказание за непълнолетни правонарушители;

И. като има предвид, че вследствие на саудитския кралски указ от 2020 г. смъртните присъди следва да се заменят за лица, извършили престъпления, когато са били непълнолетни; като има предвид, че указът съдържа различни вратички, оставящи няколко начина, по които все още могат да бъдат екзекутирани непълнолетни лица, например като се изключат смъртните присъди, постановени като „*худуд*“ (престъпления с предварително определени присъди) или „*кисас*“ (престъпления с присъди, основани на възмездие), и делата, заведени съгласно Закона за борба с тероризма;

Й. като има предвид, че Саудитска Арабия замени смъртните присъди, наложени на г-н Али ал-Нимр, г-н Дауд ал-Мархун и г-н Абдулла ал-Захер за престъпления, които експертите още преди това са считали за инкриминиране на упражняването на основни права, включително свободата на събранията и свободата на изразяване на мнение, и за които се твърди, че те са извършили като непълнолетни; като има предвид, че присъдите бяха променени на 10 години лишаване от свобода, включително изтърпяното време; като има предвид, че експертите на ООН призоваха за тяхното освобождаване;

К. като има предвид, че въпреки съобщението от януари 2021 г. на Комисията по правата на човека на Саудитска Арабия относно мораториума върху смъртното наказание за престъпления, свързани с наркотици, все още не е публикувана промяна в закона, а смъртното наказание остава по преценка на съдиите и органите;

Л. като има предвид, че премахването на смъртното наказание в целия свят остава една от основните цели на политиката на ЕС в областта на правата на човека;

М. като има предвид, че през последните няколко месеца няколко защитници на правата на човека бяха осъдени на сурови присъди в съдебни процеси, белязани от липса на законосъобразни процедури и от достоверни твърдения за изтезания; като има предвид, че Абдурахман ал-Садхан беше осъден на 20 години лишаване от свобода и 20-годишна забрана за пътуване за дейности, свързани с туит, критикуващ правителството; като има предвид, че процесът срещу него сериозно наруши международните гаранции за справедлив съдебен процес;

Н. като има предвид, че през март 2021 г. присъдата за лишаване от свобода на Мохамед ал-Отаиби, основател на Съюза за правата на човека, който се застъпва за премахване на смъртното наказание и за засилване на ролята на жените в обществото, беше увеличена от 14 на 17 години заради неговия мирен активизъм в областта на правата на човека;

О. като има предвид, че много жени, задържани по време на репресиите срещу защитниците на правата на жените през 2018 г., бяха осъдени на дълго лишаване от свобода единствено заради своята активност в областта на правата на човека; като има предвид, че органите на Саудитска Арабия неотдавна освободиха от затвора някои защитници на правата на жените, сред които Лужаин ал-Хатлул, Нуф Абдулазиз, Самар Бадауи и Насима ал-Сада; като има предвид, че техните присъди бяха само суспендирани и саудитските органи наложиха забрани за пътуване на освободените защитници на правата на човека;

П. като има предвид, че Законът от 2017 г. за борба с престъпленията на тероризма и неговото финансиране определя тероризма неясно и не изисква използването на насилие, за да може дадено действие да се квалифицира като терористичен акт;

Р. като има предвид, че саудитските органи извършват злоупотреби чрез използване на технологии за електронно наблюдение според специалния докладчик на ООН за извънсъдебните екзекуции, екзекуциите по бързата процедура и произволните екзекуции; като има предвид, че в актуализирания регламент на ЕС за контрол на износа на изделия с двойна употреба от 2021 г. бяха въведени нови мерки за контрол на технологиите за кибернаблюдение ([5]);

С. като има предвид, че Кралство Саудитска Арабия има едно от най-ниските равнища на ратифициране на основни международни договори в областта на правата на човека и не се е присъединило към централните договори в областта на правата на човека, които са в основата на правото на живот, като Международния пакт за граждански и политически права (МПГПП);

Т. като има предвид, че изтезанията и унизителното отношение в затворите са широко разпространени практики в Саудитска Арабия и се използват както по време на разпита за изтръгване на признания, така и като форма на наказание по време на задържане; като има предвид, че твърденията за изтезания рядко се разследват;

([5]) ОВ L 206, 11.6.2021 г., стр. 1.

Четвъртък, 8 юли 2021 г.

1. решително осъжда продължаващото екзекутиране на непълнолетни правонарушители от страна на Саудитска Арабия, въпреки нейните твърдения, че е премахнала тези екзекуции, включително неотдавнашната екзекуция на Мустафа Хашем ал-Дарвиш за престъпления, които може да са извършени, докато той е бил все още непълнолетен, вследствие на присъдата му в несправедлив съдебен процес, включващ признание, получено от него по време на изтезания, както и факта, че понастоящем най-малко 40 задържани лица в Саудитска Арабия са изложени на риск от екзекуция, включително най-малко девет за предполагаеми престъпления, извършени от тях като малолетни и непълнолетни, и мирни критици на правителството;

2. призовава Саудитска Арабия да потвърди, че Абдулла ал-Ховаити, Мохамед ал-Фараж и всички други непълнолетни правонарушители, които понастоящем са осъдени на смърт, няма да бъдат екзекутирани, че „признанията“, извлечени чрез изтезания, ще бъдат изключени от техните дела и че всички непълнолетни правонарушители ще получат справедлив съдебен процес без налагане на смъртно наказание; призовава твърденията на Абдулла ал-Ховаити, че е бил подложен на изтезания, да бъдат разследвани и всички извършители да бъдат изправени пред съда;

3. настоятелно призовава Саудитска Арабия действително да премахне смъртното наказание за непълнолетни правонарушители, в съответствие с нейните задължения съгласно Конвенцията за правата на детето, независимо от вида на престъплението, включително *„тазир“* (престъпления с дискреционни присъди), *„худуд“* и *„кисас“*, във връзка с които най-малко четири деца обвиняеми са изложени на риск от смъртни присъди; призовава Саудитска Арабия да публикува своя кралски указ от 2020 г., за да предостави пълна закрила със задна дата на непълнолетните правонарушители, както е посочено от саудитските органи, и да приведе своя Закон за непълнолетните лица в съответствие с международните стандарти;

4. отново подчертава, че осъжда използването на смъртно наказание във всички случаи и при всякакви обстоятелства; призовава Саудитска Арабия да наложи мораториум върху екзекуциите до тяхното премахване и да пристъпи към независим преглед на всички дела в своята наказателноправна система, свързани със смъртното наказание за престъпления в детска възраст, или въз основа на признания, изтръгнати чрез изтезания, или когато не е имало справедлив съдебен процес, и да публикува констатациите от прегледа; призовава за международен и национален диалог относно оставащите пречки пред премахването на смъртното наказание за всички непълнолетни правонарушители, като по този начин се проправи пътят за пълното премахване на смъртното наказание в Саудитска Арабия;

5. приветства неотдавнашното решение на органите да заменят смъртните присъди, постановени срещу г-н Али ал-Нимр, г-н Дауд ал-Мархун и г-н Абдула ал-Захер за престъпления, за които се твърди, че са извършили като непълнолетни, като необходима стъпка към спазването от Саудитска Арабия на нейните национални и международни задължения в областта на правата на човека, по-специално съгласно Конвенцията за правата на детето; призовава за тяхното освобождаване в съответствие с исканията на експертите на ООН по правата на човека, тъй като тези експерти вече са счели техните престъпления за инкриминиране на упражняването на основни права, включително свободата на събранията и свободата на изразяване;

6. призовава саудитските органи да преразгледат случаите на всички затворници, които понастоящем са осъдени на смърт, с цел да заменят техните присъди или да предложат нов и справедлив съдебен процес, при който няма да бъде наложено смъртно наказание;

7. настоятелно призовава делегацията на ЕС и дипломатическите мисии на държавите — членки на ЕС в Саудитска Арабия спешно да поискат посещение на непълнолетни правонарушители, задържани със смъртна присъда;

8. настоятелно призовава Съвета да спре целия износ от ЕС на технологии за масово наблюдение и други изделия с двойна употреба за Саудитска Арабия, които могат да се използват за улесняване на вътрешните репресии и за заглушаване на гражданското общество; подчертава специалната отговорност на дружествата в областта на ИТ сигурността, както и на националните разузнавателни служби, работещи в ЕС, и тяхното морално и правно задължение да избягват да се намират в ситуация, при която техен настоящ или бивш персонал помага на Саудитска Арабия да репресира собственото си население чрез непряка или пряка работа за органите на Саудитска Арабия за потискане на вътрешното несъгласие и свободата на словото;

9. настоятелно призовава правителството на Саудитска Арабия да спазва ангажиментите си по Конвенцията против изтезанията, която е ратифицирало, и настоятелно насърчава Кралство Саудитска Арабия да ратифицира Факултативния протокол към Конвенцията против изтезанията и Втория факултативен протокол към Международния пакт за граждански и политически права, чиято цел е премахване на смъртното наказание;

10. решително осъжда модела на тежки присъди за лишаване от свобода, постановени на защитници на правата на човека, мирни критици и активисти, и отново заявява своята солидарност с важната работа на защитниците на правата на човека и необходимостта от защита на свободата на словото и свободата на изразяване;

11. настоява за незабавно и безусловно освобождаване на всички защитници на правата на човека, защитници на правата на жените, мирни критици и активисти, включително Абдурахман ал-Садхан, Мохамед ал-Отаиби, Калед Ал-Омаир, Мохамед ал-Рабиах, Исра ал-Гомгам, Муса ал-Хашим, Ахмед ал-Матруд, Калед ал-Ганим, Али ал-Оуаишер, Мужтаба ал-Музаин, Уалед Абу ал-Каир, Абдулазиз ал-Шубаили, Иса ал-Нукаифи и Натеер ал-Мажед;

12. призовава за пълна свобода на защитниците на правата на човека, които са временно освободени, но все още са изправени пред ограничения, като например Лужаин ал-Хатлул, включително чрез премахване на забраните за пътуване за тях и техните семейства, премахване на забраните за работа, ограничаване на онлайн наблюдението и възстановяване на пълните им граждански права;

13. припомня, че лауреатът на наградата „Сахаров“ Раиф Бадауи е в затвора вече девет години; призовава ЕС, държавите членки и международната общност да увеличат натиска върху правителството на Саудитска Арабия и да работят за неговото незабавно освобождаване;

14. подчертава, че упражняването на правата на свобода на изразяване на мнение и мирни събрания и на свободно сдружаване са защитени по силата на международното право в областта на правата на човека; настоятелно призовава саудитските органи да премахнат ограниченията, наложени на защитниците на правата на човека, които им забраняват да говорят открито в социалните медии и пред международните медии;

15. изразява загриженост относно практиката на тайни изслушвания; настоява, че за да се гарантира спазването на правилни и справедливи съдебни процедури, дипломатическите мисии, включително наблюдатели от делегацията на ЕС в Саудитска Арабия или институциите на ЕС, и международни НПО следва да имат право да присъстват на изслушванията и да посещават саудитските затвори;

16. призовава правителството на Саудитска Арабия да сътрудничи изцяло на органите на ООН и да отправи постоянна покана за посещение на всички специални процедури на Съвета на ООН по правата на човека и да сътрудничи проактивно, по-специално на специалните докладчици на ООН относно изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унизително отнасяне или наказание;

17. изразява дълбока загриженост във връзка с неясното определение за тероризъм в законодателството на страната за борба с тероризма; осъжда използването на Специализирания наказателен съд — съд, създаден да се занимава с въпроси, свързани с тероризма, като инструмент за наказване на защитниците на правата на човека;

18. настоятелно призовава правителството на Саудитска Арабия да ратифицира Международния пакт за граждански и политически права;

19. отново подчертава значението на инструменти като диалога по правата на човека между ЕС и Саудитска Арабия за стимулиране на по-нататъшно обсъждане и настоятелно призовава за незабавното му активиране; настоятелно призовава Европейската служба за външна дейност (ЕСВД) и всички делегации на ЕС, участващи в диалога, да се ангажират с гражданското общество преди диалога, за да се гарантира актуална информация и познаване на конкретни случаи, които да бъдат повдигнати; насърчава използването на референтни показатели за отбелязване на напредъка на обсъжданията;

20. осъжда факта, че саудитската политическа система остава дълбоко недемократична и продължава сериозно да потушава най-изразителните гласове на несъгласие въпреки обявяването на амбициозни реформи, свързани с правата на човека; подчертава, че убийството на журналиста Джамал Хашогджи в помещенията на консулството на Саудитска Арабия в Истанбул на 2 октомври 2018 г. продължава да бъде смразяващо послание за всички критични гласове в Саудитска Арабия, включително много от тях, които понастоящем са задържани заради своята мирна активност; решително подкрепя прилагането на Глобалния механизъм за санкции в областта на правата на човека срещу лицата, отговорни за тежки нарушения на правата на човека в Саудитска Арабия, включително убийството на журналиста Джамал Хашогджи; призовава международната общност да предприеме щателни последващи действия във връзка с доклада „Каламар“, в който споменат саудитския престолонаследник принц Мохамад Бин Салман;

21. призовава държавите членки и председателя на Съвета, както и върховния представител/заместник-председател и ЕСВД да повдигат въпроси, свързани с правата на човека, по-специално смъртното наказание, по време на всички официални и неофициални срещи със своите саудитски колеги; изразява съжаление относно скромния подход на ЕС към публичната дипломация в областта на правата на човека по отношение на Саудитска Арабия; поради това призовава европейските дипломатически служби в Рияд и на други места в Саудитска Арабия систематично да използват механизмите, предвидени в насоките на ЕС относно защитниците на правата на човека, включително публични изявления, дипломатически демарши, наблюдение на съдебни процеси и посещения в затворите;

22. призовава ЕС да подкрепи всяко действие на Съвета на ООН по правата на човека за търсене на отговорност от органите на Кралство Саудитска Арабия за нарушения на правата на човека; призовава ЕС да предложи назначаване на специален докладчик за правата на човека в Саудитска Арабия в рамките на Съвета на ООН по правата на човека;

23. призовава делегацията на ЕС и представителствата на държавите членки в страната да засилят подкрепата си за гражданското общество в контактите си със саудитските органи и да използват всички налични инструменти, за да увеличат подкрепата си за работата на защитниците на правата на човека, да улесняват издаването на визи при спешни случаи по целесъобразност и да осигуряват временен подслон в държавите — членки на ЕС;

24. възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция на Съвета, Комисията, заместник-председателя на Комисията/върховен представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, Европейската служба за външна дейност, генералния секретар на ООН, Върховния комисар на ООН по правата на човека, Комисията на ООН за положението на жените, Съвета на ООН по правата на човека, Н.В. крал Салман бин Абдулазиз ал-Сауд и престолонаследника принц Мохамад бин Салман ал-Сауд, правителството на Кралство Саудитска Арабия, както и на генералния секретар на Центъра за национален диалог на Кралство Саудитска Арабия